

Fingon kirjallinen asiantuntijalausunto valmistautumisesta EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2028-

Asia: E 31/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje - Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo ry kiittää mahdollisuudesta toimittaa eduskunnan suurelle valiokunnalle kirjallisen asiantuntijalausannon valmistautumisesta EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen.

1 Fingon suositukset

- EU turvaa kehitysyhteistyön rahoituksen nykytason NDICI:ssä ja EU:n pitkän aikavälin budjetissa 2020–2027 sekä nostaa rahoituksen tasoa seuraavassa budjettikehyksessä.
- NDICI:n rahoituksen taso säilytetään nykytasolla EU:n monivuotisessa budjetissa 2020–2027. EU laatii tiekartan seuraavaa EU:n rahoituskehystä varten nostaakseen jäsenmaidensa – mukaan lukien EU:n kautta rahoitettava osuus – virallisten kehitysyhteistyömäärärahojen (official development assistance – ODA) tason 0,7 % BKT:stä ja ODAn vähiten kehittyneille maille (least developed countries – LDC) menevän osuuden 0,2 % BKT:stä vuoteen 2030 mennessä.
- EU ei siirrä ODA-kelpoisia kehitysyhteistyövaroja maahanmuuton kustannuksiin monivuotisessa rahoituskehyksessä, koska se vaarantaa varsinaisen kehitysyhteistyön tulosten saavuttamisen.
- Euroopan komissio raportoi säännöllisesti tavoitteiden saavuttamisesta NDICI:n ODAa koskevien lukujen osalta. Euroopan parlamentilla on vahvempi rooli kehitysyhteistyön ohjelmoinnissa, erityisesti NDICI:n allokoimattomien nopean vastineen rahoitusten mobilisaatiossa.
- EU ohjaa ympäristölle ja ilmastolle haitalliset rahoitusvirtansa tukemaan ilmastotavoitteiden saavuttamista. Samalla se etsii uusia innovatiivisia keinoja asettaa hiillelle hinta ja toteuttaa saastuttaja maksaa -periaatetta vihreä siirtymän jouduttamiseksi.
- EU ohjaa uutta ja lisäistä rahoitusta ilmastomuutokselle alttiiden yhteisöjen ihmisoikeuksien turvaamiseksi. EU ajaa kansainvälisen ilmastorahoitusjärjestelmän uudistamista johdonmukaisesti suuntaan, jossa rahoitus on saavutettavaa ja ennakoitavaa ilmastomuutoksen eturintamassa oleville haavoittuville ryhmille.
- Käsiteltäessä Suomen rahoitusasemaa EU:ssa ei painoteta käsitteitä nettomaksuasema ja Suomen saanto, koska ne ohjaavat käsittelemään rahoitussuhdetta liian yksinkertaisesti eurovirtojen näkökulmasta. Suomelle koituu EU:sta hyötyä, myös taloudellista hyötyä, esimerkiksi sisämarkkinoiden ja EU:n kansainvälisten suhteiden myötä. Nämä hyödyt eivät näy nettomaksuasemassa tai saannossa.

2 Kehitysrahoitus ja kansainvälinen yhteistyö

Moninapaisessa maailmassa EU:n osallistuminen globaaleiden haasteiden ratkaisemiseen on välttämätöntä, jotta sen maine ja asema säilyvät.

Viimeisen viiden vuoden aikana olemme nähneet paikallisten kriisien kärjistyvän maailmanlaajuisiksi limittyviksi kriiseiksi, monikriiseiksi. Monenvälisen yhteistyön merkitys globaalien haasteiden ja uhkien ratkaisemisessa on tullut ilmeiseksi. Lähestyessämme vuoden 2030 määräaikaa kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, on selvää, että merkittävä osa maailman väestöstä on jäänyt kehityksestä jälkeen. Vain 15 % kestävä kehityksen tavoitteista on tavoitellulla tasolla. Tässä yhteydessä on kestämatöntä, että EU ja useat jäsenvaltiot ovat päättäneet vähentää rahoitusta kestävä kehityksen ja ilmastotoimien osalta.

Huolimatta monimutkaisten globaalien haasteiden laajuudesta ja siitä, että köyhyyden poistaminen on EU:n julistama tavoite, Euroopan ensisijainen painopiste on maahanmuuton rajoittaminen. Kyseisellä painotuksella EU heikentää omia kumppanuuksiaan maailmalla. Olemme huolissamme siitä, että tämä vähentää unionin kykyä toimia globaalilla tasolla EU:lle tärkeiden vakauden, turvallisuuden ja vaurauden edistämiseksi.

Kun EU valmistautuu neuvottelemaan seuraavasta monivuotisesta rahoituskehystä, sen on otettava huomioon viimeisten viiden vuoden opetukset. EU:n tulisi vahvistaa investointeja kansainvälisiin kumppanuuksiin, erityisesti haurassa ja matalan tulotason maissa. EU:n tulee vahvistaa ulkopoliittista toimintaa ja asettaa kansainvälinen yhteistyö globaalien (kehityspoliittisten) haasteiden ratkaisemiseksi etusijalle tulevassa strategisessa ohjelmassaan. Näiden asioiden laiminlyönti vaarantaisi EU:n roolin maailmassa ja heikentäisi sen arvopohjaisia tavoitteita.

EU:n ja Suomen kehitysrahoituksessa korostuu Ukraina – kuvaavaa on, että maa on Suomenkin suurin kehitysyhteistyökumppani. On luonnosta ja tärkeää, että EU tukee hyökkäyksen kohteena olevaa Ukrainaa. Samalla Suomen, EU:n ja jäsenmaiden tulee tarkastella sitä, että Ukraina pystyy hyödyntää rahoitusta hyvän hallinnon mukaisesti (erityisesti korruptiota) ja kustannustehokkaasti.

3 Kansainvälinen ilmastorahoitus

Pariisin sopimus velvoittaa rikkaita valtioita – myös EU:ta – mobilisoimaan 100 miljardia dollaria vuosittain kehittyvien maiden ilmastotoimiin vuosina 2020–2025. OECD:n arvioiden mukaan tavoite on saattanut täytyä ensimmäisen kerran vasta vuonna 2022, kaksi vuotta sovittua myöhemmin.

EU voi toimia ilmastorahoituksen suunnannäyttäjänä maailmalla. Euroopan investointipankki (EIB), Euroopan kehitysrahasto (EDF) ja EU jäsenvaltioineen ovat yhdessä suurin julkinen ilmastorahoittaja: vuonna 2022 rahavirrat olivat yli 28 miljardia euroa. EU ohjaa kansainvälistä ilmastorahoitusta oman budjettinsa, jäsenvaltioiden julkisten budjettien sekä erilaisten kehitysrahoituslaitosten kautta.

Vaikka EU:n ilmastorahoitus on kasvanut aiemmista vuosista, se ei vastaa tarpeita eikä reilua rahoitusosuutta. Yksin kehittyvien maiden tarvitseman sopeutumisrahoituksen arvioidaan liikkuvan sadoissa miljardeissa euroissa. Mitä kauemmin ilmastorahoitustarpeiden täyttämistä viivytetään, sitä korkeammat kustannukset tulevat olemaan.

Uudesta, vuonna 2025 voimaan tulevasta ilmastorahoitustavoitteesta sovitaan tämän vuoden lopussa. Sen on tarkoitus jatkaa siitä, mihin 100 miljardin dollarin tavoite jäi. Onnistunut uusi rahoitustavoite on välttämättömyys kehittyvien maiden ilmastotoimille ja Pariisiin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteessa pysymiseksi. EU:n ja muiden teollistuneiden länsimaiden on sitouduttava tavoitteeseen ja tarjottava kehittyville maille ennustettavaa, pitkäaikaista ilmastorahoitusta. Uuden ilmastorahoitustavoitteen tulee näkyä EU:n tulevassa monivuotisessa rahoituskehystä. Vuonna 2021 EU lupasi 4 miljardia lisää ilmastorahoitukseen vuoteen 2027 mennessä, ja vastaavanlaisia uusia rahoituslupauksia tulee tehdä myös tulevina vuosina. Rahoitusvajeen paikkaamiseksi EU:n on etsittävä uusia, innovatiivisia rahoituslähteitä ilmastorahoitukselle. Tällaisia vaihtoehtoja ovat esimerkiksi reilusti toteutetut verot ja maksut paljon saastuttaville toimialoille.

23.5.2024

Turvallisuushkien korostuessa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on muistettava myös pitkän aikavälin kehityskulut. Ilmastonmuutos on uhkien “moninkertaistaja”: se linkittyy kiinteästi taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin sekä vahvistaa geopoliittista kilpailua, konflikteja ja epävakautta.

Lisätiedot:

asiantuntija Anna Hyvärinen (kehitysrahoitus) | anna.hyvarinen@fingo.fi | 050 317 6744

vaikuttamistyön johtaja Ilmari Nalbantoglu | ilmari.nalbantoglu@fingo.fi | 050 317 6693

asiantuntija Ada Virnes (ilmastorahoitus) | ada.virnes@fingo.fi | 050 317 6720